

**ВІННИЦЬКИЙ ОБЛАСНИЙ
ЦЕНТР ЗДОРОВ'Я**

**Проблема насилля
над дітьми
стосується кожного!**

Одним із показників соціальної зрілості суспільства є ставлення до дітей, адже діти – майбутнє кожної країни. В суспільстві, що зорієнтоване на високі загальнолюдські цінності, не можуть бути терпимі прояви жорстокого поводження з дітьми.

Насильство над дітьми можна розглядати в рамках чотирьох категорій.

Нехтування – хронічна нездатність батьків або осіб що здійснюють догляд, забезпечити основні потреби дитини у відповідній її віку турботі, в їжі, одязі, житлі, медичному догляді, освіті, захисті та ін. Це ставлення є результатом безвідповідальності дорослих. Воно варіюється від випадків, коли батьки залишають дитину одну в дома без догляду на декілька годин, поки вони працюють, до так званих випадків «один у дома», коли дитина залишається без догляду, а батьки від'їжджають на вихідні або свята. Найгіршим варіантом є ситуація, коли особа, що відповідальна за дитину, не робить того, що потрібно для забезпечення її здоров'я, безпеки та фізичного розвитку. Наприклад, коли дитина голодує чи утримується в холодному приміщенні, коли в неї нема одягу, можливості навчатися тощо.

Психологічне насильство. Це поведінка, яка завдає шкоди емоційному розвитку дитини та її почуттю власної гідності. Психологічне насильство включає словесні нападки, такі як постійна критика, приниження, образи висміювання, кепкування, піддражнювання та відмова вислухати дитину. Психологічне насильство також включає нездатність проявити любов та надати підтримку та керівництво, необхідні для психологічного зростання та розвитку дитини.

Фізичне насильство. До цієї категорії відноситься фізичне травмування дитини, при чому не тільки коли наявні його відповідні ознаки (синці, поранення, переломи тощо), а й такі різновиди фізичного насильства, коли ознаки не можливо виявити одразу, оскільки вони проявляються пізніше.

Сексуальне насильство. До цієї категорії відносяться всі види сексу між дорослими та дітьми, а також примушення дітей займатись сексом між собою. Сексуальне насильство та сексуальна експлуатація є одним з найбільш тяжких порушень прав дитини. За тяжкістю завданих травм сексуальне насильство та експлуатація прирівнюється до тортур і

катування. Навіть якщо дитина із задоволенням сприймає хтиві дії дорослого, це все одно є сексуальним насильством.

Кожна з цих категорій насильства, може призвести до завдання дитині фізичної або емоційної шкоди різного ступеня, що, у свою чергу, може призвести до серйозної травми або навіть до смерті.

Також можна виділити наступні **типи жорстокого поводження з дітьми**, які можна виділити на основі досвіду роботи з сім'ями та безпосередньо з дітьми:

- жорстокі фізичні покарання, фізичні знущання, побиття; штовхання; спроби задушити; викручування рук та ін.;
- дитина є свідком знущань над іншими членами сім'ї: батько б'є чи гвалтує матір у присутності дітей; «погану» дитину фізично карають у присутності «хорошої» дитини та ін.;
- сексуальне насильство, інцест: гвалтування; нав'язування сексуальних стосунків; показ порнографії і залучення дитини до виготовленні порнографічного продукту тощо;
- використання привілеїв дорослих: поводження з дітьми як з рабами чи слугами; відмова повідомляти про рішення, що стосуються відвідин та опікунства;
- залякування: використання свого росту, розмірів та сили; нав'язування страху за допомогою розповідей, жорстокість щодо інших істот;
- погрози: кинути дитину; самогубства; заподіяти фізичної шкоди; заподіяти шкоду іншим людям, тваринам, рослинам тощо; розлюбити дитину; силами зла, що покарають дитину та ін.;
- використання громадських установ: загроза покарання Богом, судом, міліцією, школою, психіатричною лікарнею тощо;
- ізоляція: контролювання доступу дитини до інших людей: бабці/дідуся, однолітків, братів/сестер, батька/матері, інших людей; заборона виходити з дому; контролювання спілкування дитини з друзями, аж до перешкоджання спілкування за допомогою Інтернету; закривання дитини у будь-якому закритому приміщенні; обмеження спілкування з дитиною, аж до повного ігнорування у спілкуванні;

- емоційне насильство: приниження; використання дітей у конфліктах між батьками; «торгівельна» поведінка одного з батьків щодо любові до дитини тощо;
- економічне насильство: незадоволення основних потреб дитини; повна відмова дитині в грошах; контролювання дитини за допомогою грошей; використання дитини як засобу торгу при розлученні; нав'язування дитині економічно обмеженого способу проживання без існуючої для цього необхідності; примушування дитини важко працювати.

Насильство несе дуже серйозні негативні соціальні наслідки. Воно породжує терор, безладдя; відчуття відсутності допомоги, невпевненості, безнадійності або безсилля; відчуття провини; відчуття придушення волі; примари; відсутність самоповаги; настирливі спогади; напади страхів, депресію; фобії, смуток; роздуми про самогубство; самозвинувачення; втрату довіри; сумніви щодо віри в щось; наркотичну/алкогольну залежність; жагу помсти.

Мала дитина не може знати, коли відбудеться наступний спалах насильства, де та наскільки сильним він буде. В результаті, вразливість та відсутність контролю над ситуацією призводять до проявів впертості у поведінці, відмови розмовляти та агресивних вчинків.

Проблема насильства над дітьми стосується кожного громадянина суспільства.
Суспільство не повинно виявляти нерішучості у боротьбі з насильством над дітьми.
Діти – це повноправні члени суспільства!

Матеріал підготувала: І.Загайкевич, зав. організаційно-методичним відділом ВОЦЗ